

ЯКІСТЬ ОСВІТИ: СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

С.В.МУДРА, кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: szasidatel@i.ua
ORCID: 0000-0002-7524-2026

Анотація. На сучасному етапі розвитку науки та технологій якість навчання молодого покоління набуває важливого значення. Але які якісно нові знання повинні отримати студенти сучасних українських ВНЗ для подальшого розвитку та становлення економіки України як самостійної та незалежної держави? Адже, загальновизнаним є той факт, що від якості вищої освіти в країні залежить її майбутнє, оскільки система вищої освіти формує найважливіше багатство держави – людський потенціал. Тому підвищення якості вищої освіти та її вплив на розвиток економіки повинно стати стратегічним національним пріоритетом України. Отже, якісна вища освіта – це основна вимога нашого часу. Принципіальною стратегією підвищення якості вищої освіти в цьому контексті є, з одного боку, продовження формування параметрів гармонійно розвинутої особистості та поглиблене самопізнання свого ЕГО, з другого боку – підготовка конкурентоспроможного випускника, який за всіма своїми професіональними знаннями, діловими та особистісними якостями відповідає би посаді, яку займає, і тому соціуму, який буде його оточувати в процесі трудової діяльності. Підготовка конкурентоспроможного випускника ВНЗ, як стратегічна мета підвищення якості вищої освіти у контексті трансформації суспільства, дуже пов'язана із сприянням його саморозвиткові у трудовій діяльності через знаходження «свого місця» в організації під час взаємодії з роботодавцями та колегами, вимогам яких він має відповідати, щоб досягти визнання свого ЕГО.

Ключові слова: якість освіти, управління якістю освіти, особистість, соціум випускник ВНЗ, професійно-особистісні якості, кваліметричні оцінка

Актуальність. Сьогодні провідною стратегією подальшого розвитку вітчизняної системи освіти повинно бути завдання навчити студентів самостійно отримувати системні знання, повний набір знань, який є обов'язковим в сучасній Європейській освіті. Також необхідна реорганізація навчального процесу, який давно вже треба було змінити, і в чому немає нічого страшного [1]. Приєднання до Європейського освітнього простору дійсно допоможе нам удосконалити навчальний процес, підвищуючи його якість. Але заради чого здійснюється цей навчальний процес, нехай навіть найвищої якості? Заради кращого засвоєння знань, навичок та вмінь? Але чи зможе такий випускник вищого навчального закладу принести максимальну користь собі та суспільству? Користь собі – означає самореалізуватися у різних сферах життєдіяльності, в першу чергу, трудовій. Принести користь суспільству – значить задовольнити вимоги як роботодавця так і соціумів, які його оточують, та загальні вимоги держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемой підвищення якості освіти вже займалися: Андреев В.И. Вадимова І., Вазипа К. Я., Віткін А.М., Грішнова О.А., Дарійчук Л., Дмитренко Г.А., Корстанье, П., Ушаков К., Кеменейд З., Гарр П.,

Крижко В.В. та інші. Проблема підвищення якості освіти у вищих навчальних закладах відображена у Програмі дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти та науки України. Цю програму розроблено Міністерством освіти та науки України [1]. Але сьогодні в Україні потрібно вести мову про таку стратегію підвищення якості освіти, яка пов'язана, в першу чергу, з підготовкою цінного кінцевого продукту, а не тільки з підвищенням якості самого навчального процесу. Що ж є цінним (корисним для кожної особистості і суспільства в «обличчі» окремих соціумів) кінцевим продуктом цієї системи? Тобто, якщо людина більшу частину часу із задоволенням працює, із задоволенням проводить час у родині, із задоволенням навчається, із задоволенням перебуває за місцем проживання та відпочинку, це означає, що вона самореалізується. Отже, щоб говорити про самореалізацію людини в даному суспільстві, потрібно домогтися задоволення потреб людини у цих сферах.

Мета дослідження. На жаль, сьогодні вітчизняна система освіти цілком ігнорує аспект особистості, займаючись винятково підвищенням рівня загальних та професійних знань учнів та студентів (як не згадати слова відомого поета: “Нас всех учили понемногу чему-нибудь и как-нибудь ...”) ..

Матеріали і методи дослідження У дослідженні застосовано такі **методи:** аналіз наукових та нормативних джерел, узагальнення, систематизація.

Результати дослідження та їх обговорення. Але як не обмежуватися лише «закачуванням» в учнів нових знань згідно міністерських програм, найчастіше відірваних від реальності суспільного розвитку? Така технологія пов'язана з реалізацією наскрізного цілепокладання в системі освіти, починаючи з дошкільного, на основі виміру параметрів цінного кінцевого продукту з використанням кваліметричних оціночних моделей і занесенням результатів у паспорт особистості. Останній «іде» за учнем на протязі всіх років навчання і видається йому після закінчення навчального закладу. При цьому батьки також беруть найактивнішу участь у відстеженні параметрів особистості своєї дитини, стаючи помічниками вихователів, вчителів, викладачів, а потім, і самих учнів. Останні підключаються до самопізнання і самопостереження після початкової школи.

Отже, на думку автора, підготовка конкурентноспроможного випускника ВНЗ, як стратегічна мета підвищення якості вищої освіти у контексті трансформації суспільства, дуже пов'язана із сприянням його саморозвиткові у трудовій діяльності через знаходження «свого місця» в організації під час взаємодії з роботодавцями та колегами, вимогам яких він має відповідати, щоб досягти визнання свого ЕГО. Тому вже протягом першого року навчання потрібно якнайретельніше переглянути відповідність ділових та особистісних якостей студента його майбутній спеціальності. Вже на цій основі, з урахуванням засвоєних знань, рекомендувати продовжити, або не продовжити, навчання даній спеціальності. Така технологія і буде сприяти самореалізації студента у подальшому житті. Очевидно, що якби зі шкільної лави кожен абітурієнт мав свій паспорт особистості, такий процес у ВНЗ значно полегшився б. Саме цей аспект відповідності самореалізації особистості забезпечить наскрізний цільовий зв'язок між усіма ступенями освіти, починаючи з прийому дитини до дитячого садка і завершуючи випуском у самостійне життя випускника ВНЗ. В цьому випадку людина краще реалізує себе як особистість та головна виробнича сила суспільства. Такий підхід вже фрагментарно висвітлено в деякій науковій літературі [7,8].

Якщо розглядати це поняття з позицій антропосоціального підходу, сутність такого суспільства полягає в системі таких суспільних відносин, які сприяють

самореалізації особистості в рамках загальнолюдської моралі і національних традицій в чотирьох сферах життєдіяльності [2], [3], [5], [6]. Мова йде про трудову діяльність, родину та місце проживання і відпочинку (див. рис. 1).

Для вітчизняної системи освіти наче відсутній той факт, що молодь сьогодні потрібно готувати до чотирьох споживачів: самого себе, свого ЕГО; роботодавця; навколишнього соціуму, включаючи родину; і, нарешті, державу як суспільного інституту, покликаного створювати всі умови для самореалізації особистості в чотирьох сферах життєдіяльності. (рис.2).

Але чи замислювалися ми, якою людиною потрібна, в першу чергу, сама собі? Зрозуміло, такою, яка самореалізується, в першу чергу у трудовій діяльності (згадаємо думку українського Сократа Г.Сковороди про те, що людина буде щасливою, якщо знайде «зрідну» працю).

Рис. 1. Сфери самореалізації людини як особистості і головної продуктивної сили суспільства

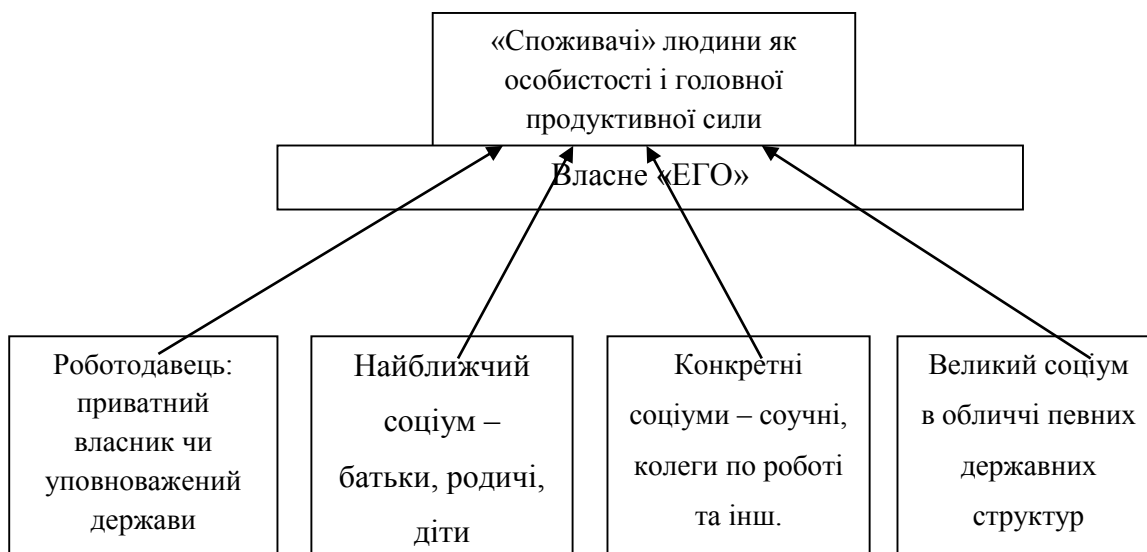

Рис. 2. Зовнішні і внутрішні «споживачі» людини як особистості і головної продуктивної сили суспільства

Отже, завдання системи освіти допомогти їй в цьому. А що потрібно людині, щоб вона із задоволенням працювала? Відповідь очевидна – достойна винагорода за працю, щоб задовільнити свої фізіологічні потреби. Також робота повинна бути улюбленою, відповідати здібностям та діловим якостям фахівця. Для цього людина повинна добре знати свої здібності та характерні риси особистості. Також потрібні толерантні взаємини із керівником та з колегами. Будувати такі взаємини потрібно свідомо, добре знаючи себе і вивчаючи оточуючих (варто пам'ятати, що люди ставляться до тебе так, як і ти до них).

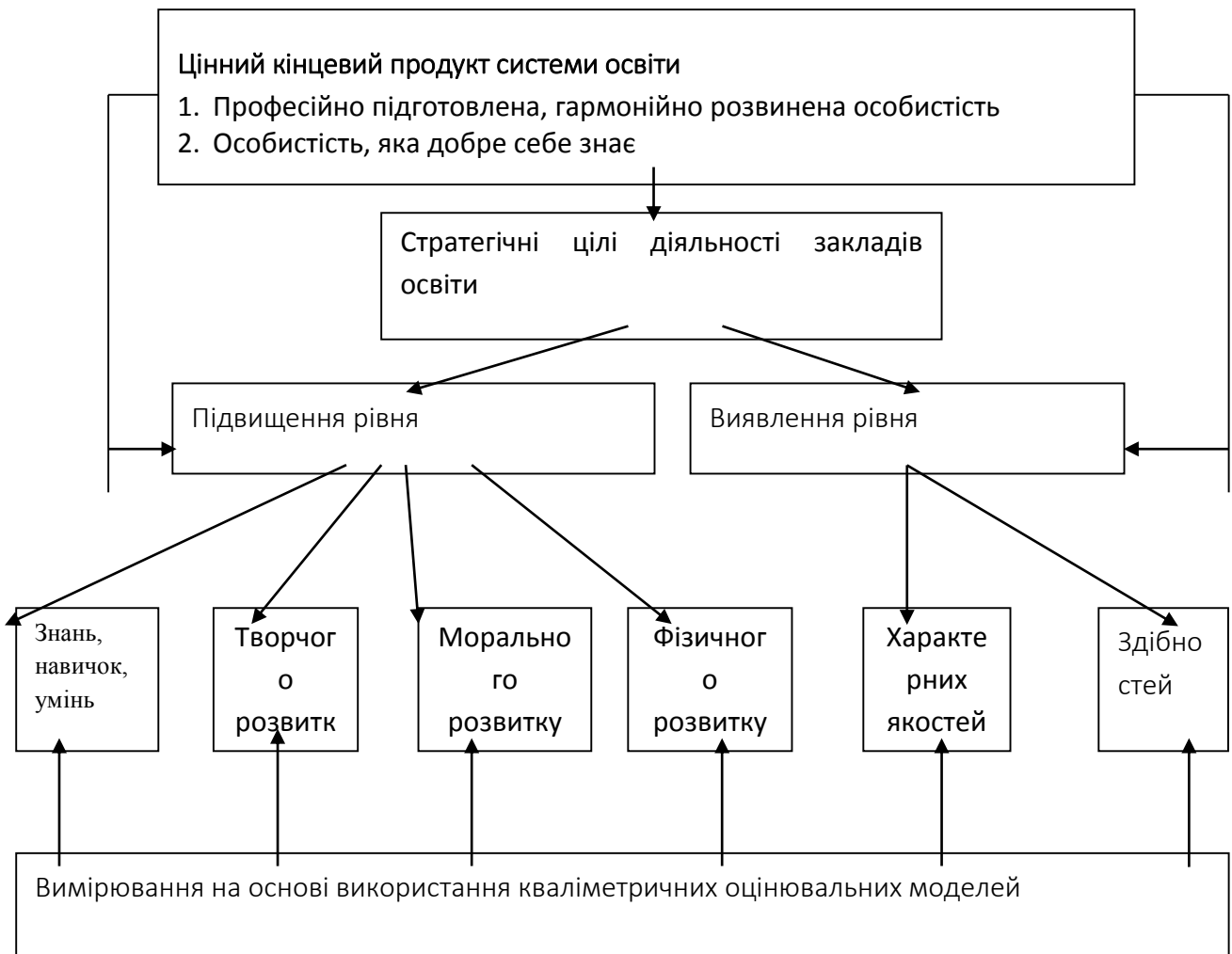

Рис. 3. Стратегічні цілі системи освіти виходячи з цінного кінцевого продукту діяльності закладів освіти

Якою особистість хоче бачити роботодавець? Звичайно такою, що володіє професійними знаннями, навичками та умінями. Але також і фізично здоровою, а також творчою, здатною самостійно вирішувати задачі в умовах, які постійно змінюються, і, зрозуміло, надійною, яка вмє ладнати з колективом, поважає колег. Яка людина потрібна соціуму, наприклад, трудовому колективу? В першу чергу, моральна – добра, чуйна, ввічлива, надійна. Також, бажано, щоб вона була всебічноосвіченою, з якою було б цікаво спілкуватися, з хорошим почуттям гумору і, нарешті, фізично здоровою.

Висновок - система освіти, починаючи з дошкільних закладів, повинна бути орієнтована на двоєдину мету. По-перше – це підвищення рівня гармонійного

розвитку особистості (освіченості, творчого, морального та фізичного розвитку, здоров'я). По-друге – це визначення ступеня наявності певних здібностей та характерних рис особистості, щоб допомогти їй самореалізуватися в подальшому житті (рис.3). У цьому випадку цінним кінцевим продуктом системи освіти є професійно підготовлена гармонійно розвинена особистість, що добре знає себе. Це і буде означати, що вітчизняна система освіти безпосередньо почне сприяти самореалізації в подальшому житті кожного учня, будучи, по суті своїй, найважливішою органічною частиною громадянського суспільства.

Висновки та перспективи. Стратегічне надзавдання всієї системи освіти в умовах формування громадянського суспільства в Україні на етапі її трансформації – всіляко сприяти самореалізації особистості в суспільстві через підготовку мудрих людей, необхідних сім'ї (батькам, родичам), роботодавцям, конкретним оточуючим соціумам і, нарешті, самим собі, завдяки реалізації своїх ЕГО, тобто гармонійно і професійно розвинених. Принципіальною стратегією підвищення якості вищої освіти в цьому контексті є, з одного боку, продовження формування параметрів гармонійно розвиненої особистості та поглиблене самопізнання свого ЕГО, з другого боку – підготовка конкурентоспроможного випускника, який за всіма своїми професійними знаннями, діловими та особистісними якостями відповідає посаді, яку займає, і тому соціуму, який буде його оточувати в процесі трудової діяльності.

Список використаних джерел

1. У передостанньому вагоні? // Інформаційне століття, №3, 2006, с. 52.
2. Болонська Конвенція, спільна заява європейських міністрів освіти 18 – 19 червня 1996 року, м. Болонья// Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.). За редакцією В.Г.Кременя. – Київ – Тернопіль, 2004. – с.20 – 33.
3. Андреев, В.И. Проблемы, базовые понятия и приоритетные стратегии педагогического мониторинга качества образования / В.И. Андреев // Персонал.- 1999.- № 5 (53), приложение № 4.- с.72-76.
4. Грішнова, О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки [Текст]/ О.А. Грішнова. –К.: Т-во «Знання», КОО, –2001. –254 с.
5. Дарійчук, Л. Система освіти в Україні: реформування чи оновлення? [Текст]/ Г.А. Дмитренко // Вища школа. – 2004. – №1. – с. 29 – 40.
6. Дмитренко, Г.А. Стратегічний менеджмент у системі освіти: Навчальний посібник [Текст]/ Г.А. Дмитренко. – К.: МАУП, 1999.
7. Дмитренко, Г.А. Нова ідеологія фізичного і духовного оздоровлення української нації[Текст]/ Г.А. Дмитренко. // Управлінський світ №4, 2005,с.10-13.
8. Шинкарук О.В. Якість професійної підготовки фахівців – невід'ємна вимога до вітчизняної вищої освіти / О.В. Шинкарук // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія». – К.: Міленіум, 2015. – Вип. 220. – С. 215-221.

References

1. U peredostannomy vahoni? // infirmatsiine stolittia№3, 2006, s. 52.
2. Bolonska Konvensia, spilna zaiava ministriv osvity 18-17 chervnia 1996 roku, m. Bolonia // osnovni zasady rozvytru vyschoi osvitu Ukrainy v konteksti Bolonskogo

procesu (dokumenty i materialy 2003 – 2004 rr.). Za redaksiieiu V.G. Kremnia. – Kyiv – Ternopil, 2004. – s.20 – 33.

3. Andreev, V.I. (1999) Problemy, bazovye poniatia i prioritetye strategii pedagogicheskogo monitoringa kachestva obrazovaniya. № 5 (53), prilozhenie № 4.- s.72-76.

4. Grishnova, O.A. (2001) Liudskiy capital: formuvannya v systemi osvity i profesiinoy pidgotovky. –K.: T-vo «Znannia», KOO, 254 s.

5. Dariichuk, L. (2004) Systema osvity v Ukraini: reformuvannya chy onovlennia?// Vyshcha shkola. №1. – s. 29 – 40.

6. Dmytrenko, G.A. (1999) Strategichniy menedzhment u systemi osvity: navchalnyi posibnyk. K.: MAUP

7. Dmytrenko, G.A.(2005) Nova ideologia fizychnodo i duhovnogo ozdorovlennia ukrajnskoj nazii // Upravlinskyi svit №4,s.10-13.

8. Shinkaruk, O.V. (2015) Yakist profesiinoy pidhotovky fakhivtsiv – nevidiemna vymoha do vitchyznianoj vyshchoj osvity [The quality of professional training of specialists is an inalienable requirement for domestic education]. Herald of the National University of life and environmental sciences of Ukraine / Series "Pedagogy. Psychology. Philosophy." Kyiv, 2015, Issue. 220,215-221.

КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАНИЯ: СТРАТЕГИЯ ПОВЫШЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА

С.В.Мудрая

Аннотация. Цель статьи – показать возможности вовлечения отечественной системы образования в аспекты развития личности, которые сегодня полностью игнорируются, занимаясь исключительно повышением уровня общих и профессиональных знаний учащихся и студентов (как не вспомнить слова известного поэта: "Нас всех учили понемногу чему-нибудь и как-нибудь...") ..

В исследовании применены следующие методы: анализ научных и нормативных источников, обобщение, систематизация. На современном этапе развития науки и технологий качество обучения молодого поколения приобретает важное значение. Но какие качественно новые знания должны получить студенты современных украинских вузов для дальнейшего развития и становления экономики Украины как самостоятельного и независимого государства? Ведь, общепризнанным является тот факт, что от качества именно высшего образования в стране зависит ее будущее, поскольку система высшего образования формирует важнейшее богатство государства - человеческий потенциал. Именно поэтому повышение качества высшего образования и его влияние на развитие экономики должно стать стратегическим национальным приоритетом Украины. Итак, качественное высшее образование - это основное требование нашего времени.

Ключевые слова: качество образования, управление качеством образования, личность, социум выпускник вуза, профессионально-личностные качества, квалиметрическая оценка

QUALITY OF EDUCATION: STRATEGY OF IMPROVEMENT IN THE CONTEXT OF THE TRANSFORMATION OF THE SOCIETY

S.V. Mudra

Abstract. How can we not only be limited to "pumping" students into new knowledge according to ministerial programs, often detached from the realities of social development? Such technology is associated with the implementation of through-goal-setting in the education system, starting with preschool, on the basis of measuring the parameters of a valuable final product using quali-metric valuation models and entering the results into a person's passport. The latter "goes" for a student during all years of study and is issued to him after the end of the

educational institution. In this case, parents also take the most active part in tracking the parameters of their child's personalities, becoming assistants of educators, teachers, teachers, and then, and students themselves. The latter connect to self-knowledge and self-observation after elementary school. Thus, according to the author, the preparation of a competitive university graduate as a strategic goal of improving the quality of higher education in the context of the transformation of society is closely linked with the promotion of self-development in the work activity through finding "their place" in the organization when interacting with employers and colleagues, the requirements of which he must answer in order to achieve recognition of his own. Therefore, during the first year of study it is necessary to review as closely as possible the business and personal qualities of the student in his future specialty. Already on this basis, taking into account the acquired knowledge, recommend to continue or not to continue training in this specialty. Such technology and will promote self-realization of the student in the subsequent life. Obviously, if every student had a personal passport from a school bench, this process would be greatly facilitated. It is this aspect of the correspondence of self-realization of the person that will provide a cross-cutting target link between all levels of education, from the adoption of the child to the kindergarten and completing the graduation in the independent life of the graduate of the university. In this case, a person realizes himself better as a person and the main productive power of society. This approach is already fragmented in some scientific literature. If we consider this concept from the standpoint of anthropo-social approach, the essence of such a society lies in the system of such social relations that contribute to the self-realization of personality within the framework of universal morality and national traditions in four spheres of life. It is about work activity, family and place of living and rest. As for the domestic education system, the fact that today's youth needs to be prepared for up to four consumers: himself, his own; employer; the surrounding society, including the family; i, finally, the state as a social institution, designed to create all the conditions for self-realization of personality in four spheres of life. But did not we think what a person needs, first of all, herself? Of course, one that is self-actualizing, first of all in labor activity (remember the opinion of Ukrainian Socrates G. Skovoroda about the fact that a person will be happy if he finds "native" labor). So, the educational system's task is to help her in this. What does a person need to work with pleasure? The answer is obvious - a decent remuneration for work to satisfy their physiological needs. Also, work must be beloved, respond to the abilities and qualities of a specialist. For this purpose, a person must know well his abilities and personality traits. Also, you need a tolerant relationship with the manager and colleagues. To build such relationships you need to knowingly, knowing yourself well and studying others (it's worth remembering that people treat you as you do to them).

What person wants to see the employer? Usually one that has professional knowledge, skills and abilities. But also physically healthy and creative, able to solve problems in an environment that is constantly changing, and, of course, reliable, able to get along with the collective, respects of colleagues. What do we need of society, such as collective employment? First of all, the moral - good, sensible, polite, reliable. It is also desirable that she be fully educated, with whom it would be interesting to communicate, with a good sense of humor and, finally, physically healthy.

Conclusion - the system of education, starting with pre-school institutions, should be oriented towards a two-way goal. Firstly, it is an increase in the level of harmonious development of the individual (education, creativity, moral and physical development, health). Secondly, it is a definition of the degree of availability of certain abilities and characteristics of personality in order to help it co-realize in later life (Fig. 3). In this case, the valuable final product of the education system is a professionally trained, harmoniously developed person who knows himself well. This will mean that the domestic education system will directly promote self-realization in the subsequent life of each student, being, in essence, the most important organic part of civil society.

Keywords: quality of education, quality management of education, personality, college graduate, professional-personal qualities, qualimetry estimation